

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 4 (1207) 28 СТУДЗЕНЯ 2015 г.

"Культура - вось што робіць беларуса беларусам, а не проста "тутэйшым", у якім бы пункце зямнога шара ён ні знаходзіўся. Не толькі наша найбагацейшая спадчына - літаратура, музыка, архітэктура - але і мова, якую мы павінны ведаць, гісторыя, якую мы павінны памятаць, і каштоўнасці, якія мы павінны паважаць."

Аляксандр Лукашэнка, БелТА.

Памёр Анатоль Грыцкевіч

Labadzenka.by

Вечарам, 20 студзеня, пасля цяжкай хваробы на 86-м годзе жыцця памёр доктар гістарычных навук, прафесар **Анатоль Грыцкевіч**.

Анатоль Пятровіч Грыцкевіч, беларускі гісторык, доктар гістарычных навук, прафесар. Скончыў Менскі дзяржаўны медыцынскі інстытут (1950), Менскі педагагічны інстытут замежных моў (1955), гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (завочна, 1958). Некалькі гадоў працаваў лекарам на Беларускай чыгунцы. У 1959-1975 гг. быў навуковым супрацоўнікам Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР, з 1975 г. працуе ў Менскім інстытуце культуры (з 1992 г. - Беларускі ўніверсітэт культуры і мастацтваў). У 1975-2006 гг. загадваў кафедрай гісторыі Беларусі і музейнаўстава, з 2006 г. - прафесар кафедры. У 1996-2000 гг. узначальваў недзяржаўны Інстытут Цэнтральнай і Усходняй Еўропы (да яго закрыцця ўладамі).

Доктар гістарычных навук (1986), прафесар (1987), правадзейны сябар Міжна-

роднай Акадэміі навук Еўразіі (з 1999), ганаровы сябар МГА "Згуртаванне беларускіх свету "Бацькаўшчына", ганаровы сябар Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, сябар Маскоўскага гістарычна-радаводнага таварыства (з 1990), ганаровы сябар Таварыства беларускай культуры ў Літве, ганаровы сябар культурна-асветніцкага клуба "Спадчына".

Адзін з заснавальнікаў Беларускага народнага фронту (19 кастрычніка 1988 г.) і Таварыства беларускай мовы (1989). Сябар Рады ТБМ многіх кадэнцый. Прэзідэнт МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" ў 2001-2005 гг.

Даследчык гісторыі Беларусі феадальнага перыяду, прыватнаўладальніцкіх градаў на Беларусі і Літве, гістарыяграфіі Беларусі. Аўтар публікацый па гісторыі шляхецкага саслоўя, генеалогіі беларускай шляхты (у т. л. Адама Міцкевіча і Ігната Дамейкі) і ўласнага радаводу. Даследаваў (яшчэ з савецкіх часоў) гісторыю праваслаўнай, каталіцкай і ўніяцкай цэркваў, прагэстантызму - упершыню ў беларускай гістарыяграфіі.

Даследаваў гісторыю нацыянальна-вызвольнай барацьбы беларускага народа ў 1918-1920 гг. Упершыню ў гістарыяграфіі Беларусі навукова даследаваў гісторыю Слуцкага збройнага чыну і паходу генерала С.Н. Булак-Балаховіча на Палессе. Аўтар гіста-

рычных нарысаў па гісторыі Слуцка і Слуцчынны, адкуль паходзіць яго род.

Даследаваў гісторыю расійска-польскай вайны 1919-1920 гг. Аўтар 7 манаграфій і больш як 1300 навуковых артыкулаў, улічваючы і артыкулы ў энцыклапедыях. Аўтар мноства артыкулаў для газеты "Наша слова".

Апошняя кніга А. Грыцкевіча "Сцягі Оршы" выйшла ў 2014 годзе да 500-годдзя Аршанскай бітвы.

У 2008 г. узнагароджаны дыпламам "Пшэглэнду Выходнаго" імя Аляксандра Гейштара ў Варшаўскім універсітэце за шматгадовую арганізацыйную дзейнасць у асяроддзі беларускіх гісторыкаў. У 1998 г. міжнародным Кембрыджскім біяграфічным цэнтрам за навуковыя дасягненні прызнаны Чалавекам года. Выступаў на міжнародных навуковых канферэнцыях у Рыме, Парыжы, Лондане, Будапешце, Кракаве, Варшаве, Вільні і Санкт-Пецярбургу.

Цырымонія развітання з Анатолем Грыцкевічам прайшла 22 студзеня ў касцёле Святых Сымона і Алены ў Менску па грэка-каталіцкім і каталіцкім абрадах. Служылі архімандрыт Сяргей Гаек і пробашч Уладзіслаў Завальнюк. Парэшткі А. Грыцкевіча пахаваны на Ўсходніх могілках.

(Пра А. Грыцкевіча чытайце на ст. 2.)

Канстытуцыйны суд Беларусі лічыць мэтазгодным выдаваць законы на беларускай і рускай мовах

Канстытуцыйны суд (КС) Беларусі мяркуе, што заканадаўчыя акты, якія закранаюць правы і свабоды грамадзян, мэтазгодна выдаваць і на беларускай, і на рускай мовах.

Пра гэта заявіў 20 студзеня старшыня Канстытуцыйнага суда Беларусі **Пётр Міклашэвіч**, агучваючы штогадовае пасланне прэзідэнту Беларусі і абедзвюм палатам парламента "Аб стане канстытуцыйнай законнасці ў Рэспубліцы Беларусь у 2014 годзе".

- Канстытуцыйны суд мяркуе, што зараз для забеспячэння свабоднага доступу да правасуддзя заканадаўчыя акты, якія закранаюць правы і свабоды грамадзян, мэтазгодна выдаваць на дзвюх дзяржаўных мовах - беларускай і рускай, у адпаведнасці з палажэннямі арт. 17 Канстытуцыі аб роўнасці дзвюх дзяржаўных моў, - сказаў Міклашэвіч.

- У нас Канстытуцыя гарантуе роўнасць дзвюх моў... Хто памятае, у савецкія часы ў нас кодэксы складаліся з дзвюх частак. У першай нормы выкладаліся на беларускай мове, а ў другой - на рускай, - растлумачыў журналістам старшыня КС.

Ён дадаў, што Канстытуцыйны суд, прымаючы пасланне, звярнуў увагу на тое,

што на дзяржаўным узроўні прымаюцца меры для далейшага развіцця беларускай мовы. Таму ў КС вырашылі, што і ў юрыдычнай сферы таксама трэба зрабіць нейкія захады.

Пётр Міклашэвіч адзначыў, што наяўнасць законаў на дзвюх мовах дапаможа пры неабходнасці весці судаводства на беларускай.

БелТА.

Мы прыйдем да таго, што большасць дысцыплін будзе выкладацца па-беларуску

Міністар адукацыі Міхаіл Жураўкоў падтрымаў выкладанне ў школах гісторыі і геаграфіі па-беларуску і выказаўся за паступовае пашырэнне выкладання роднай мовы ў вышэйшых навуковых установах Беларусі.

Кансультацыі з настаўнікамі пра магчымасць выкладання ў сярэдніх школах па-беларуску гісторыі і геаграфіі пачнуцца ў канцы студзеня. Пра гэта паведаміў міністар адукацыі Міхаіл Жураўкоў, адказваючы на пытанне карэспандэнта Свабоды, чаму дагэтуль не рэалізаваныя прапановы Аляксандра Лукашэнка наконт пашырэння беларускай мовы ў сістэме адукацыі.

- Мы ў прынцыпе вырашылі, што, магчыма, на будучым тыдні ў Менску збяруцца прадстаўнікі школ, каб абмеркаваць пытанне аб выкладанні па-беларуску гісторыі і геаграфіі. Гэта наша,

Міністэрства адукацыі, цвёрдая пазіцыя. Таксама ў абмеркаванні возьмуць удзел прадстаўнікі раённых кіраванняў адукацыі. То бок, безумоўна, ёсць пэўны пералік дысцыплін, якія неабходна выкладаць па-беларуску, бо гэта няправільна - гаварыць пра гісторыю Беларусі не па-беларуску. Мы гэта ўвядзём.

Паводле назіранняў спадара Жураўкова, цікавасць да навучання па-беларуску павялічваецца і сярод студэн-

таў, яе ўжо выяўляюць студэнты не толькі традыцыйна беларускамоўных факультэтаў, прыкладам, філалагічных, але і тэхнічных. Пераход да шырэйшага навучання па-беларуску, на думку міністра, - справа часу.

- На мой погляд, мы прыйдем да таго, што большасць дысцыплін будзе выкладацца па-беларуску. Гэта нармальна, і гэта трэба заахвочваць.

Радыё Свабода.

ISSN 2073-7033

УЛАДЗІМІРУ СКРАБАТУНУ - 60

Уладзімір Іванавіч Скрабатун нарадзіўся 23 студзеня 1955 года ў вёсцы Кавалеўшчына Глыбоцкага раёна Маладзечанскай вобласці (цяпер Віцебская). У 1959 годзе пераехаў з бацькамі на сталае жыхарства ў г. Глыбокае. У 1972 годзе скончыў Глыбоцкую СШ №2. У гэтым жа годзе паступіў у Менскі архітэктурна-будаўнічы тэхнікум (МАБТ). З траўня 1973 па травень 1975 года служба ў Савецкай Арміі, Цэнтральная група войск (Чэхаславакія, інжынерныя войскі, сапёр). З 1975 па 1978 г. працягваў вучобу ў МАБТ, па ўсесаюзным размеркаванні патрапіў у Латвію. Працаваў майстрам, прапрабам і начальнікам участка ў Вентспілскім спецыялізаваным кіраванні механізаваных работ №33. Вячэрне вучыўся ў Рыжскім політэхнічным інстытуце.

З самых першых дзён найноўшага беларускага адраджэння браў актыўны ўдзел у жыцці Латвійскага таварыства беларускай культуры "Сьвітанак" (Рыга), старшынём таварыства быў мастак Вячка Целеш. Быў абраны сябрам Рады ЛТБК "Сьвітанак". У якасці дэлегата ад беларусаў Латвіі браў удзел ва Устаноўчым сходзе Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына".

У мясцовай двюхмоўнай газеце "Ventas Balss" ("Голас Венты") змяшчаў краязнаўчыя матэрыялы з жыцця беларускай дыяспары ў Латвіі 1920-30-х гг. як на беларускай, так і на рускай, латышскай мовах. (У гэтым шмат дапамагла супрацоўніца газеты беларуска Алена Нарушэвіч, якая потым спрычынілася да стварэння беларускай суполкі ў Вентспілсе). Разам з гэтым краязнаўчыя матэрыялы дасылаліся на радзіму і друкаваліся ў глыбоцкай раённай газеце "Веснік Глыбоччыны" (ранейшы назой "Шлях перамогі"), дзе яшчэ ў 1977-м, апублікаваў першы краязнаўчы матэрыял "Глыбокае ў мінулым", які прысвечаны гісторыі глыбо-

кай паштоўкі. Жывучы ў Латвіі, не парываў сувязі з Радзімай. У 1991-м годзе выступіў з краязнаўчым дакладам на навукова-практычнай канферэнцыі ў Глыбокім.

У 1993-м годзе, хоць і здаў іспыты палатышскай мове, не схацеў быць "эмігрантам" і вярнуўся на сталае жыхарства ў Глыбокае. Напачатку 1994 года быў ініцыятарам стварэння арганізацыі БНФ "Адраджэньне" ў Глыбокім. У далейшым - старшыня глыбоцкай арганізацыі партыі БНФ, неаднаразовы сябра Сойму БНФ. Быў ініцыятарам выдання газеты "Вольнае Глыбокае", першы нумар якой выйшаў у канцы снежня 1994 года. У далейшым Уладзімір Скрабатун - рэдактар газеты і дырэктар Прыватнага інфармацыйна-рэкламнага ўнітарнага прадпрыемства "Дарога на Вільню плюс", якое з'яўляецца выдаўцом газеты. У снежні 2014 года споўнілася 20 гадоў з дня выхаду першага нумара газеты "Вольнае Глыбокае".

У 1993-м годзе Уладзімір Скрабатун быў запрошаны Глыбоцкім райвыканкамам у

якасці аднаго з аўтараў для напісання гісторыка-краязнаўчых матэрыялаў для кнігі "Паміць. Глыбоцкі раён". Кніга выйшла з друку ў 1995-м годзе і не паспела падвергнуцца цензураванню. У 1998-м годзе Уладзімір Скрабатун выдаў кнігу "Глыбокае на старых паштоўках". Кніга прысвечана такой унікальнай і адметнай у гісторыі Глыбокага з'яве як - выданне паштовак з відарысамі дарэвалюцыйнага горада.

Уладзімір Скрабатун напісаў не адну сотню аргінальных краязнаўчых матэрыялаў па гісторыі Глыбоччыны. Большасць з іх - новыя тэмы, якія ніколі і нікім не былі распрацаваныя і апублікаваныя. Матэрыялы Уладзіміра Скрабатына публікаваліся у такіх выданнях як "Веснік Глыбоччыны", "Ventas Balss", "Наша слова", "Літаратура і мастацтва", "Наша ніва", "Аналітычная газета "Секретные исследования", "Вольнае Глыбокае".

Сябар ТБМ.
Жыве ў Глыбокім.

Наш кар.

ЛЕАНІДУ ДАЙНЕКУ - 75

Леанід Марцінавіч ДАЙНЕКА (28 студзеня 1940, в. Змітраўка 2-я, Клічаўскі раён, Магілёўская вобласць) - беларускі пісьменнік.

Скончыў БДУ (1967). Працаваў на будоўлях, на Ніжнетагільскім металургічным камбінаце, на Віцебскай студыі тэлебачання, Беларускім тэлебачанні. У 1972-1989 адказны сакратар часопіса "Малодосць". З 1989 у выдавецтве "Мастацкая літаратура". Сябар СП СССР (1970).

З 1993 займаецца прадпрымальніцкай дзейнасцю, заснаваў фірмы "Пасад" і "БелПі".

Дэбютаваў у друку ў 1961 г. Аўтар зборнікаў вершаў "Галасы" (1969), "Бераг чакання" (1972), "Мая вясна саракавая" (1979), "Вечнае імгненне" (1985) - лейтматывы твораў: услаўленне роднай зямлі і чалавека працы, роздум над гадамі вайны, маленства, жыццём вёскі. Некаторыя вершы Л. Дайнекі пакладзены на музыку. Таксама аўтар зборніка аповяданняў "Бацькава крыніца" (1976).

Аўтар раманнай дылогіі "Людзі і маланкі" (1977) і "Запомнім сябе маладымі" (1979), якая раскрывае складаны падзеі рэвалюцыі, грамадзянскай вайны, барацьбы з акупантамі, станаўлення беларускай дзяржаўнасці ў 1917-1919; рамана "Футбол на замяніраваным полі" (1987), дзе асэнсоўвае тэму горада; фантастычнага рамана "Чалавек з брыльянтавым сэрцам" (1992). Вядомы як адзін з лепшых беларускіх гістарычных пісьменнікаў. Аўтар раманаў "Меч князя Вячкі" (1987) пра барацьбу Полацка з немцамі ў Ніжнім Падзвінні ў 13 ст., "След ваўкалака" (1988) пра

полацкага князя Усяслава Брачыславіча, "Жалезныя жалуды" (1990) пра ранні этап станаўлення Вялікага Княства Літоўскага; У 2008 годзе выйшаў раман "Назаві сына Канстанцінам", дзеянне ў якім адбываецца ў XV-XVI ст. у Рыме, ВКЛ і Канстанцінопаці.

Літаратурная прэмія Саюза пісьменнікаў Беларусі імя Івана Мележа (1989) за гістарычны раман "Меч князя Вячкі" (1987). Дзяржаўная прэмія Беларусі імя Кастуся Каліноўскага (1990) за гістарычны раман "Меч князя Вячкі" (1987) і "След ваўкалака" (1988).

Вікіпедыя.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Вештарт Галіна - 100 000 р., г. Менск
2. Рабека Мікола - 400 000 р., г. Менск
3. Ляўшун Дзяніс - 200 000 р., г. Менск
4. Раманюк Тацяна - 100 000 р., г. Менск
5. Аніскевіч Ганна - 100 000 р., г. Баранавічы
6. Касцюкевіч Зміцер - 100 000 р., г. Чэрвень
7. Шумскі Андрэй - 50 000 р., г. Менск
8. Сталярова Вера - 150 000 р., г. Менск
9. Кухаронак А.Д. - 50 000 р., г.п. Смілавічы
10. Пухоўская Юлія - 100 000 р., г. Менск
11. Казлоўская Іна - 30 000 р., г. Менск
12. Бабко Аркадзь - 100 000 р., г. Менск
13. Антановіч Тамара - 150 000 р., г. Лясны, Менскі р-н
14. Зылькоў С.П. - 200 000 р., г. Гародня
15. Усціновіч Васіль - 100 000 р., г. Лясны, Менскі р-н
16. Чэчат Алесь - 100 000 р., г. Менск

17. Кушнір В.Г. - 50 000 р., г. Дзяржынск
18. Гарэцкі Радзім - 80 000 р., г. Менск
19. Ражкоў Леанід - 500 000 р., г. Менск
20. Восіпава А.А. - 100 000 р., г. Гомель
21. Кукавенка Іван - 100 000 р., г. Менск
22. Чыгір Я.А. - 50 000 р., г. Гародня
23. Філіповіч Валер - 100 000 р., г. Менск
24. Грыгор'еў Алякс-др - 50 000 р., г. Менск
25. Курава Тамара - 50 000 р., г. Менск
26. Дзеружынскі Авяр'ян - 30 000 р., г. Менск
27. Вініцкая Кацярына - 50 дол. ЗША, Лос-Анжалес

Дзейнасць ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны" па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымаць ТБМ – справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Прасім Вашы ахвяраванні дасылаць на адрас, вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ №3015741233011 у Аддзяленні № 539 ААТ "Белінвестбанк" код 739 (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

Паведамленне		Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705	
		Атрыманнік плацяжу	
		Аб'яднанне № 539 ААТ "Белінвестбанк"	
		Назва банка	
Рахунак атрымальніка		3015741233011	Асаблівы рахунак
		739	
(прывітанне, імя, імя па-беларуску, адрас)			
Від плацяжу		Дата	Сума
Ахвяраванні на дзейнасць ТБМ			
Касір		Пена Разам	
Плательшчык			
Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705		Атрыманнік плацяжу	
		Аб'яднанне № 539 ААТ "Белінвестбанк"	
		Назва банка	
Рахунак атрымальніка		3015741233011	Асаблівы рахунак
		739	
(прывітанне, імя, імя па-беларуску, адрас)			
Від плацяжу		Дата	Сума
Ахвяраванні на дзейнасць ТБМ			
Квитанцыя		Пена Разам	
Плательшчык			

Адукацыйныя паслугі

Школа асобнага росту "ШАР"

Псіхолаг Людміла Дзіцэвіч

Трэнінг

"Страта свайго "Я" і шляхі знаходжання яго"

30 студзеня а 19-ай гадзіне ў сядзібе ТБМ па адрасе:

вул. Румянцава, 13.

У праграме трэнінга:

1. Пачатак страты свайго "Я" ў канфліктнай сям'і.
 2. З'яўленне ўгодніцтва і праяўленне яго ў пэўных формах.
 3. Страта творчасці і ініцыятывы, праяўленне выканальнасці.
 4. Праяўленне залежнасці ад бацькоў, адчуванне несвабоды. Бунт у сям'і як форма барацьбы за свабоду.
 5. Пачуванне сябе ахвярай як вынік страты свайго "Я".
 6. Агрэсія і аўтаагрэсія як вынік страты свайго "Я".
 7. Розныя віды залежнасці - любоўная, сезонная, медычная, алкагалізм, працагалізм, наркаманія, гульняманія - як вынік страты свайго "Я".
 8. Знаходжанне свайго "Я" і ператварэнне ў спакойнага, упэўненага, самавітага чалавека.
 9. Выкананне гульні і практыкаванняў для замацавання.
- Для кантактаў: сл. тэл. (+375 17) 327-60-88; х.тэл. (+375 17) 281-04-35;
МТС (+375 29) 769-29-78; velcom (+375 29) 960-14-53; e-mail spadarl@yandex.ru.

